

Татјана Јанковић
tanja.krag@gmail.com

Мирко Демић
demic.mirko@gmail.com

Народна библиотека „Вук Караџић”, Крагујевац

Протокол Крагујевачког читалишта (1854–1857)

Сажетак

Четрдесетих година 19. века у Србији почињу да се отварају читалишта – организована удружења грађана усмерених на развој друштва у образовном, политичком и културном смислу. Крагујевачко читалиште је отворено међу првима (средином октобра 1846, након Београдског и Смедеревског) и следило је правила и смернице за рад Читалишта београдског.

О оснивању и првим годинама рада читалишта постоји мало сачуваних оригиналних докумената. Народна библиотека „Вук Караџић“ у Крагујевцу (Фонд старе и ретке књиге) поседује два вредна документа о његовом раду. У питању су протоколи од 1854. до 1857. и од 1858. до 1888. Временски, они се надовезују један на други, док су физички у питању две одвојене целине, различитог формата, обима и начина корицења. Протокол који захвата период од 30 година рада Читалишта (1858–1888) приредио је у виду публикације са преписом записника са заседања Гаврило Ковијанић (*Крагујевачко читалиште*, 1978). Протокол који се односи на интервал од 1854. до 1857, према доступној литератури, донедавно није био познат јавности. Објављен је 2021. као фототипско издање, уз препис записника са главних скупштина и редовних заседања, спискове дарова у виду књига и предмета и листу гостију – у склопу пројекта по конкурс МКИ, у издању Народне библиотеке „Вук Караџић” Крагујевац.

У раду се разматрају активности Читалишта кроз број и учесталост заседања, статистику прикупљених дарова и сарадњу са другим читалиштима и појединцима, са циљем да се укаже на читалишта као центре културе и образовања у Србији у 19. веку и образложи њихово постојање упоредо са јавним библиотекама за чију се претечу сматрају.

Кључне речи: Крагујевац, Крагујевачко читалиште, протоколи читалишта, читалишта у Србији, историја библиотека